

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA DVAKRAT TEDENSKO, OB SREDAH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—. — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326. Čekovni račun št. 14 335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značaja vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 21 • Maribor, sobota, dne 12. marca 1938 • Leto XIII

Odkrita beseda

»V množici odločajo samo čustva, ne pamet...«

»Nikdar ni laž praznovala tolikšnega zmagovalja kakor v naši 'prosvitljeni' in 'napredni dobi'...«

To priznanje je napisal nedeljski »Slovenec« ter ga utemeljuje s tem, da je ta položaj posledica ideologije po kolektivizaciji, v kateri hočejo ljudje imeti voditelje in so samo takrat srečni. Množice so »samo takrat srečne in v svojem elementu, kadar bobne z istim korakom, rjovejo iste klice, in ko podobno plazu teptajo v prah resnične in namišljene sovražnike. Stvarnost ne »vleče«, pač pa besede in propaganda. Voditelji ne govore resnice, ne govore stvarno in odkrito.«

Ni dvoma, da je v teh priznanjih mnogo resnice.

Bolj prav bi pa bilo, če bi list priznal in napisal tudi **predpogoje**, ki so tako stanje ustvarili in ga nadaljujejo.

Kako so bili narodi vzgajani? Ali so vedeli kaj do zadnjega stoletja o **zakonih gospodarstva, o enakopravnosti človeka**, ki je bil vzgajan kot suženj?

Šele z lastno silo se je človek dvignil nad konja, plug in motiko roparskega viteza.

Kdo je tisočletja odvrčal človeka od spoznavanja življenja in realizma?

To vemo vsi.

Človek se razvija. O tem pač nihče ne dvomi več. Razvoj človeka v realnem življenju so pa ovirali vplivi absolutističnih oblastnikov s terorjem in socialno odvisnostjo. Tako je šel družabni razvoj svojo pot, človeška kultura, razumevanje stvarnosti pa je zaostajalo bolj in bolj, tako, da imate še danes več suženjsko vzgojenih ljudi kakor pa stvarno mislečih.

Ni resnica, da je svojstvo nekritičnosti in neaktivnosti prirojeno človeku.

rodu. To ni in ne bi bil naraven razvoj. Napaka je v tem, da razni vplivi **niso dopuščali**, da bi se bilo človeštvo razvijalo vsaj sporedno z razvojem družabnih sistemov.

Tudi krščanstvo je izpočetka zagovarjalo najpopolnejšo socialno pravico, to je kolektivizem. Pozneje se je pa prilagodilo fevdalnemu in kapitalističnemu družabnemu redu v svoj prid. Od tedaj je tudi z vso odločnostjo zagovarjalo načelo, da sme o gospodarstvu odločati samo fevdalec oziroma danes kapitalist. Delovni sloji na odpor proti krivicam niti misliti ne smejo po današnjih dogmah.

Ta »kultura« je imela odločevalen vpliv stoletja. Kako naj bodo potem ljudje stvarni? Kako naj stvarno mislijo. In politiki in diplomati imajo prav, če so nestvarni, demagogi in neiskreni, ker prav lahko na tak način — vladajo množice.

Ta obsodba je huda, ki pa ne zadeva množic, vsaj ne toliko, kakor one, ki so kot kulturni apostoli v veliki meri to stanje zakrivili. Ozrmo se tudi na današnjo vzgojo v avtoritarnih in tudi drugih deželah, pa bomo takoj spoznali, da tudi današnja vzgoja, današnje zatiranje duha in zatiranje ideologij, ki jih narekuje razvoj, ni nič drugega kakor **nada-**

Francoski kapitalisti sabotirajo državno obrambo

S. Blum sestavlja vlado

Vlada Chautemps odstopila

Tretja vlada ljudske fronte, ki pa je bila sestavljena iz samih radikalnih socialistov je odstopila.

Razlogi za njen odstop so v glavnem ti-le:

Vlada mora za oboroževanje dobiti posojilo okoli 20 milijard. Francoski kapitalisti se branijo dati to vsoto, razen, ako se vlada zaveže, da bo upoštevala njihove protidelavske zahteve in omejila izvajanje socialne zakonodaje.

Med radikalnimi socialisti, zlasti v senatu, je mnogo kapitalistov in nasprotnikov socialne zakonodaje. Pa tudi ministrski predsednik Chautemps sam in njegova okolica v vladi izgleda, da je prej nagnjena k popuščanju pred kapitalisti, kot pa braniti delavske interese.

Vlada je zahtevala izredna pooblastila, ki pa jih socialisti in komunisti spričo njenega zadržanja niso mogli dati; vladi, v kateri ni niti enega socialista ni mogoče zaupati,

da ne bi zlorabila pooblastil za otkrjenje socialne zakonodaje.

Zato je prišlo do odstopa tretje vlade ljudske fronte.

S sestavo nove vlade je bil poverjen s. Blum. Ali bo uspel, se ne ve.

Vsekakor pa prihaja v Franciji čas, ko bo treba energično nastopiti proti kapitalistom, ki izigravajo državno - obrambne interese in hočejo izsiliti koncesije na račun delavstva.

Avstrijski kancler snubi socialistično delavstvo

Plebiscit za ali proti samostojni Avstriji.

Zmeda, ki je začela v Avstriji prav očitno naraščati po sklenjenem berchtesgademskem sporazumu med dr. Schuschniggom in Hitlerjem, sili avstrijskega kanclerja, kot predstavnika klerofašizma, da si išče opore pri socialističnem delavstvu.

Pri tem bi seveda rad preprečil, da bi javnost imela vtis, kakor da je klerofašizem kapituliral pred porazenim sovražnikom izza februarja 1934. Na svojih shodih govori dr. Schuschnigg o katoliški Avstriji, o definitivni likvidaciji strank, o nedopustnosti socialističnega rovarjenja, v isti sapi pa vabi k sodelovanju tudi idejne pristaje drugih gibanj.

Da pokaže delavstvu prijazen obraz, je poklical v vlado bivšega strokovničarja Watzeka. Seveda je delavstvo daleč od tega, da bi smatralo Watzeka za svojega zastopnika v vladi. Da je temu res tako, se je mogel prepričati dr. Schuschnigg, ko je poskušal zbirati med delavstvom podpise za svoj režim, in to pod deklaracijo, ki jo je predložila vladina »strokovna organizacija«.

Delavstvo se je podpisovanju te deklaracije uprlo.

Zborovanja, ki so jih sklicali delavski zaupniki na Dunaju in ki jih je kancler, hočeš nočeš, moral dovoliti, ker so delavci rekli, da brez posvetovanj sploh nočejo razpravljati z dr.

ljevanje oviranja prepotrebne stvarnosti in reform človeške družbe in to absolutno v interesu kapitalistične družbe.

Razvoj človeštva je zaradi tega počasnejši. Giblje se pa le. Žal, priznati pa moramo,

da je danes delavski razred premalo kulturno delaven.

Kulturno delo je potrebno. Potrebujemo resnico in stvarnost. Naš boj mora biti zaradi tega naperjen proti oviram razvoja, proti laži, demagogiji in proti onim, ki te slabe stvari in metode podpirajo in negujejo. Človeštvo ni mrtva masa, je življenje, ki živi in se razvija. V tem razvoju mora delavstvo vršiti svojo nalogo, ker so vse druge sile naperjene proti njemu.

Schuschniggom, so izzvenela v zahtevi:

socialističnemu delavstvu mora vlada priznati pravico, da sme javno izpovedovati pripadnost k socializmu in nositi znake,

kot smejo to nacisti; v ostalem hočejo delavci svobodo in jim niti na um ne pada, da bi bili poborniki klerofašistične diktature. Dr. Schuschnigg ve, da preko socialističnega delavstva ne more, razen — v svojo pogubo.

Plebiscit.

Med tem je dr. Schuschnigg sklenil izvesti plebiscit, t. j. da se ljudstvo samo izjavi, ali je za samostojno Avstrijo ali ne. V sredo, dne 9. t. m.

Z vsemi prijatelji — le kdo je naš prijatelj?

Proračun zunanje ministra in predsednika vlade pred narodno skupščino.

V sredo se je vršila v narodni skupščini razprava o proračunu zunanje ministra.

Zunanji minister dr. Stojadinović je rekel, da so splošni cilji zunanje politike za daljšo dobo neizpremenljivi, ker so odredeni po naravnih predpogojih in interesih življenja. Ta cilj je prijateljstvo in mir ter sodelovanje z vsemi državami v Evropi.

Minister je dalje govoril o metodah delovanja v zunanji politiki, ki so prav različne. Za ohranitev miru ne zadoščajo izjave, treba je uravnati politiko po razmerah. Naša zunanja politika ima tri pravce: 1. sprejeti vsako mednarodno akcijo za ureditev in ohranitev miru v Evropi, 2. razvijati in poživljati tradicionalne zveze in prijateljstva ter 3. odpraviti vse nesporednosti na naših mejah ter sklopiti prijateljstva, kjer je realna možnost.

Minister pravi, da je pri vseh akcijah vpošteval ta načela.

Minister je omenjal tudi odnose s Francijo, Anglijo, Čehoslovaško, malo antanto in balkansko zvezo. — Ti odnosi do Anglije, Francije in Čehoslovaške se spričo raznih prijateljskih dogovorov z evropskimi

državami niso izpremenili. Enako prijateljski ostanejo še dalje.

To izjavo ministra je narodna skupščina sprejela z izredno živahnim odobravanjem.

Sporazum z Nemčijo in Italijo se je sklenil s treznim sporazumom, ki pozivlja med državami sodelovanje in obenem medsebojno spoštovanje. Politika zunanje ministrstva je bila sicer posvečena pospeševanju zunanje trgovine.

Debata o poročilu zunanje ministra se je sicer razvila, ni pa prinesla važnih momentov v razpravo.

Zlasti ni noben poslanec sprožil predloga, da bi se tudi v našem parlamentu sestavil

stalni zunanje politični odbor,

ki bi se redno sestajal in pretresal vsa zunanje politična vprašanja, kot je to običaj po vseh ostalih državah.

Proračun zunanje ministra je bil z veliko večino odobren.

Sneg v Jeruzalemu. Te dni je zavladal v Jeruzalemu precejšen mráz in že drugič v letošnjem letu je zapadel sneg.

Novi boji na aragonski fronti

Nacisti govore o zmagah, vladina vlada te zmage zanika

Na aragonski fronti, med Teruelom in Saragoso, so se razvneli hudi boji. Nacisti napadajo na raznih točkah okoli 100 kilometrov dolge fronte in poročajo, da imajo uspehe. Vladina poročila zanikajo te uspehe.

Vsekakor je tudi nova ofenziva nacistov, ofenziva iz zadrege.

Potopitev vojne ladje »Baleares« s strani republikanske mornarice, pri čemer je utonilo okoli 600 mož posadke, je neugodno odjeknila v svetu. Pokazalo se je, da so Francove grožnje z blokado španske obale

prazne marnje, in da je republikanska vojna mornarica ne samo sposobna za obrambo, ampak tudi v stanju razbiti blokado. To je napotilo generala Franca, da z novo ofenzivo na kopnem zabriše svoj poraz na morju.

O odpoklicu dobrovoljcev

se govori še vedno, ne da bi bilo znamenoviti kakšnih pozitivnih uspehov. Anglija in Italija se »sporazumevata« in zdi se, da bodo pogajanja tekla, dokler ne bo španska državljanska vojna končana.

Kot v časih zloglasne »Orjune«

Zakaj se ni mogel vršiti shod s. dr. Topalovića v Novem Sadu.

V Novem Sadu je bil sklican 6. marca t. l. socialistični shod, na katerem bi imel govoriti s. dr. Živko Topalović. Pred vhomom v dvorano se je zbrala skupina Jugorasocev, na čelu njihov podpredsednik, vratar OUZD, Fr. Mihajlović, v službeni obleki. Ko so reditelji ugotovili, da hočejo ti ljudje motiti shod, so to sporočili policijskemu uradniku, s pripombo, da taki obiskovalci niso zaželjeni. Ko so Jugorasoenci to čuli, so izjavili, da potem nihče ne bo šel v dvorano, razen preko njihovih mrtvih teles!

Policijski uradnik je odločil, da

Jugorasoenci lahko gredo v dvorano. Ko je shod, ki ga je otvoril s. Jovan Jagodić, odvetnik iz Novega Sada pričel, se je Mihajlović pričel dreti: »Nočemo poslušati komunistov!« — Zborovalci so zahtevali mir. Tedaj pa je natak Nikola Mamutović iz skupine Jugorasocev udaril s palico nekega zborovalca po glavi. Okoli stoječi so skočili po koncu, da bi ga prijeli. V tem hipu pa so se odprla vrata in v dvorano je vdrila četa policajev, ki je pričela razganjati prisotne s pendreki.

Doma in po svetu

Zagrebski proračun 1938-39 in socialno skrbstvo. Zagrebski mestni proračun znaša za bodoče leto 1938-39 Din 150.161.500. Socialnemu skrbstvu je odkazanih Din 10.418.600, to je skoraj 8 odst. proračuna. Lanska postavka je znašala Din 1.159.200 več kakor v tem proračunu, dočim so druge postavke znatno zvišane in proračun v celoti za Din 12.022.493. Socialni proračun je v primeri s temi proračuni znatno večji kakor pri naš, vendar kaže novi zagrebski proračun, da tudi v Zagrebu znajo — štediti pri socialni skrbi. — Občinska podjetja v tem proračunu niso všteta.

Vojna proti kozam na Grškem. Na Grškem je toliko koz, kot prebivalcev, t. j. okoli 6 milijonov. Grška vlada vodi sedaj akcijo proti kozam, ki v svoji požrešnosti uničijo vse mlade nasade. Kmetje, ki imajo več koz, kot je dovoljeno, izgube vse davčne olajšave. Seveda se kmetje

razburjajo, ker je koza večkrat edina, od česar žive.

Grški poslanik Nicopulos v Moskvi si je sam vzel življenje.

Meteor — zaloga niklja in železa. V Arizoni v Ameriki so odkopali v zemlji meteor, ki tehta okoli en milijon ton in sestoji iz 92 odstotkov železa in 8 odst. niklja.

Drobiž iz stekla. V Zedinjenih državah bodo pričeli z izdelovanjem drobnega denarja iz stekla. Sestavili so posebne vrste stekleno maso. Pravijo, da bo tak drobiž trpežen in pa, da ga ne bo mogoče ponarediti.

Akcija za trikratno izhajanje »Delavske Politike« na teden lepo napreduje. Najhujša ovira za uresničenje te naše skupne želje so naročniki, ki so z naročnino v zastanku!

Razdejanje v Barceloni po bombah iz nacističnih letal, štiri dni pred Božičem 1937.

Zaposleni tujci v Jugoslaviji

Vseh je 140.900

Kmetijstvo, gozdarstvo in ribarstvo ima zaposlenih 46.273 tujcev; industrija in obrt 48.034; trgovina, kredit in promet 16.811; javna služba, svobodni poklici, 15.124;

drugi poklici 13.524.

Po deželah so tujci iz:

Avstrije	9.875
Čehoslovaške	38.423
Italije	20.811
Madžarske	21.316
Nemčije	3.297
Poljske	7.155
Rusije	26.790
Iz drugih dežel	13.099

skupaj . . . 140.766

Pripomniti je treba, da je v rudarstvu zaposlenih okoli 50.000 tujcev. Tujci so zaposleni večinoma na vodilnih mestih, dočim naši izseljenci zunaj opravljajo večinoma težka dela. Všteti tudi niso tujci, ki so postali pred 31. marcem 1931 naši državljani.

Po »Trg. L.«

»Cankarjeva družba« s svojimi knjigami družji v eni miselnosti slovenske delavce doma in v tujini, v Evropi in Ameriki, v Franciji in Argentini, v Belgiji in Ohiu.

Kitajci ovirajo Japonsko prodiranje

Vojna ruši in uničuje

dalje kitajska mesta in vasi ter polja.

Japonci so dospeli do bregov Rumene reke in skušajo sedaj priti preko nje. Kitajci razdirajo nasipe. Reka izstopa iz struge in izpreminja ogromna polja v močvirja, v katerih obtiče japonski tanki in pehota.

Govori se, da za hrptom japonske armade operira okoli 100.000 kitajskih vojakov, ki vznemirjajo Japonce in jih ogrožajo.

Vojna bo trajala še dolgo.

V Rimu delajo „dolgotrajen“ mir

Anglija dela po svoje in zase

Pogajanja med Anglijo in Italijo se vrše. Pogaja se za Anglijo rimski poslanik lord Perth. Pogajanja bodo trajala mesec dni. Nanašajo se na nedotakljivost političnih in teritorialnih interesov ob Sredozemskem morju, svobodo na morju in Gibraltarški ožini, ohranitev miru, kjer so njihovi interesi sporedni in nenapadalno pogodbo za daljšo dobo let.

Na čigav račun bo Anglija sklenila to pogodbo, če jo sklene, je pa diplomatska tajna.

Anglija se je obenem pričela pogajati tudi z Nemčijo. Pogajanja vodi angleški poslanik Henderson v Berlinu, kar označujejo angleški listi za politiko miru — brez Društva narodov in brez drugih držav.

Mezde se morajo prilagoditi cenam

Roosevelt in njegov gospodarski načrt

Roosevelt izdeluje nov gospodarski načrt. Casnikarjem je povedal, da se program tiče teh-le točk: 1. Cene se uravnajo na višji nivo, vendar previsoke znižajo; 2. mezde se vzdržijo vsaj v industriji na sedanjih višinih, ker so delavske organizacije jako delavne; 3. cene kmetijskih pridelkov se morajo zvišati, znižajo se pa cene gradbenega materiala in drugih temeljnih izdelkov; to se doseže z zakonom proti monopolizaciji; 4. ne izvede se ne devalvacija in ne inflacija; 5. v državnih izdatkih se uvedejo Keynesova načela; 6. pospeševala se bo zunanja trgovina; 7. povečala se bo industrijska produkcija; 8. cene s temi ukrepi še ne bodo tako visoke kakor so bile 1926.

S tem hoče Roosevelt doseči stalnejšo zaposlitev. Ostro je grajal industrijce, ki ob najboljši konjunkturi niso hoteli zvišati delavcem mezd.

A. M. de Jong:

101

IZDAJA

Otroška leta Mereyntjeja Geysena

Noč je zavila vas v neprodirno temo. Skozi prenasičen pomladni vzdih je leno pršil dež, kar pa ni niti najmanj motilo pustnega direndaja. Čim bolj pozno je bilo, tem glasneje in strastneje je postajalo vriskanje. Ples je bil vedno bolj divji in nebrzdani. Možje so vedno tesneje privijali k sebi žene in dekleta, smeh je zvenel vedno bolj rezko, nervozno in razdraženo. Tu in tam je bilo padlo že par bunk. Nek hlapec je udaril nekega kolarskega pomočnika z vrčkom po glavi, da ga je mahoma oblila kri, toda neotesanca so brž postavili pod kap, kjer so mu jih prijatelji kolarskega pomočnika dobro naložili in ga izboksali s cigaretinimi dozami, dokler se ni zrušil in obležal kot vreča cunj na dežju. To pa ni motilo razpoloženja: pretepeni se je pobral in pol ure kasneje je zopet plesal, dasi poln modrih bušk v obrazu in krvavih ustnic, pa vendar zadovoljen in dobre volje.

Okoli devete ure se je privlekla, vreščoč in razgrajajoč, dolga veriga veseljakov iz gostilne vdove Bostersove, poskakujoč in prerivajoč se so delali vtis, kot da bi jih bila ničila osa. Pramen rumene luči je šinil skozi noč in razsvetlil cesto. Možje in žene, držeč se pod pazduho, so pojoč odcepčali v temo, nagel prehod iz luči v temo jim je jemal vid.

Nenadoma se je razlegel presunljiv krik, ki je preglušil ropot, krik groze, rezek in strašen, da je ljudem iz vesele družbe skoro zastalo srce, divji in visok, ki je prešel v bolestno ječanje in takoj nato zamrl v grgrajočem vzdihovanju. Za hip so obstali vsi kot okovani od strahu. Potem pa so se kričaje razbežali, vsi zmedeni, prestrašeni, nesposobni, da bi se znašli. Vrata pivnice so se sunkoma zaloputnila, potem pa se je začulo rjojenje, tuljenje in preklinjanje. Nekdo je z ropotom odprl vrata, nekdo drugi je svetil s svetilko v roki, nek glas pa je kriknil:

»Tu leži nekdo!«

Toda ležala sta dva, drug vrh drugega. V svitu vzplamtevaločih svetilk so spoznali Janeko in graničarja. Temno se je svetila curljajoča kri pod njima. Kriki, v katerih sta se izražala gnus in strah, so pretrgali tišino, vmes pa se je čulo tarnanje žen. Hitro so pobrali trupli, ju prenesli v pivnico in položili na sredo velike mize. Takoj so se razlili mali, rdeči potočki tople krvi po zeleni mizi, raz katere je potem kapljala na od drsanja plesočih nog očrneli pod. Vaški policaj je planil v pivnico ves bled; takoj so ga obstopili in govorili vanj vsi vprek.

Oba sta bila mrtva. Oba sta imela enake vbodljaje, naravnost med rebri, sredi skozi srce. Vbodljaj je bil prizadejan s strašno silo, hitro in od sigurne roke.

Tresoč se po vsem telesu in vsi nobiti so stali pustni veseljaki v krogu. Na gladkih maskah se je odražal odsev luči, zdelo se je, kot da je topi smeh mask okamenel v nepojmljivi surovosti.

Nemaskirani prisotni so bili smrtnobledi v obraz, iz katerega so jim brezizrazno sijale globoko upadle oči. Potne srage so jim stale na rumenobelih, koščeni čelih. Iztreznjen je stala idijotsko našemljena skupina poleg umorjenih in v neznošni tišini je štel vsak zamolke udarce svojega lastnega srca in poslušal pritajeno brnenje velike, raz stropa viseče svetilke, ki se je čulo kot od nekod iz daljave prihajajoča tožba. Kot surova kletev je presekalo bojzljivi molk vprašanje vaškega policista:

»Ali je kdo videl storilca?«

Nihče ni odgovoril. Vsak si je skušal še enkrat čim bolj predočiti strašni trenutek, ko je bil začul presunljivi smrtni krik, toda naj so si še tako napejali svoje od pitja zmedene mozgane, ničesar se niso mogli domisliti, kar bi razsvetlilo neprodirno temo, ki je vladala v njih, ostal jim je samo spomin na divjo radost, ko so plesoč in poskakujoč prišli iz gostilne, in potem nenadoma okameneli od krčevite groze. Nezaupno so begali njih pogledi po sobi... ali je bil morilec še med njimi...? Potem je nekdo zašepetal:

»Vrč...«

Boječje. Vprašujoče. Nek drug glas je dejal:

»Lahko mogoče.«

In zopet nekdo tretji:

»Kdo drugi naj bi bil sicer to tudi storil?«

Vaški policaj se je ogledal okoli sebe in vprašal:

»Ali ga je kdo videl?«

(Dolge prihodnje.)

Iz naših krajev

Trbovlje

Občni zbor zadruge »Počitniški dom« se bo vršil v nedeljo, dne 27. marca ob 14. (2.) uri popoldne v pisarni Delavskega doma v Trbovljah z običajnim dnevnim redom. Ako ob določeni uri ni navzočih zadostni članov, se vrši občni zbor pol ure kasneje in je sklepčen ob vsaki udeležbi. Odbor.

Vse gre narobe. V zadnji številki »Delavske pravice« se gospod Križnik opravičuje, češ, da ni govoril na zasedanju neke ustanove, da bi moral rudarji hoditi eno uro prej, kakor mu kaže nekdo očita. (To župo so mu najbrž podrobili prijatelji zelenih, s katerimi so JSZ veljaki sicer skregani, sede pa le z njimi skupaj, dasi je nerazumljivo, kako bi mogli sedeti skupaj, ako bi bili res tako skregani, kot se delajo.) Kar se pa tiče slavospeva gospoda Križnika glede neke intervencije na njegovem obratu mu pa povemo samo to, da napihuje žabo, da bi postala vol. Če gospod Križnik misli, da bo dosegel pri svojih somišljenikih uspehe v korist delavcem, se zelo moti in je naiven, ako veruje, da bi zastopnikom podjetja ne bil prvo interes podjetja, potem šele partizanstvo.

Kranj

Zopet ustavev dela in odpusti pri »Jugobruni«

V tekstilni tovarni »Jugobruna« so gospodje zopet enkrat pokazali, koliko jim je mar naša socialna zakonodaja. Iz samih milijonskih izgub, na katere se sklicujejo v pravyh z zaupniki, so zopet povečali tovarno in sprejeli januarja nove predlice za urno mezdo Din 4. Že čez par tednov pa so v soboto delavcem naenkrat sporočili, da bodo morali od ponedeljka naprej delati v akordu na tri strani, medtem ko so dotlej tkali je na dve strani. Vsakemu je že z naravnim pametjo, brez znanja paragrafov obrtnega zakona jasno, da se delavcu ni treba vkloniti takšni spremembi službene pogodbe kar čez noč, če je delodajalec poprej ne odpove 14 dnevno. Podjetniki pa mislijo, da lahko po mili volji spreminjajo delovne pogoje, ker se itak vsakdo boji ugovarjati, če noče zleteti na cesto. Naši predlice pa mislijo, da vendarle inozemski kapitalisti ne morejo kar tako zahtevati »več dela pa manj jela«, in so se zato uprli takšnemu poslabšanju službe in na ponedeljek dne 14. februarja ustavili stroje ter javili ravnatelju, da ne sprejmejo akorda, če jim ne jamči za dosežani zaslužek Din 4 na uro. Posledica je bila: Odpust brez plačila odpovednega roka tistih delavcev, ki so prvi ustavili stroje. Zadeva se bo nadaljevala in končala pri sodišču. In tako se brez konca in kraja ponavljajo tragedije slovenskega delavca pri inozemskih tekstilnih milijonarjih.

Velenje

Zborovanje rudarjev

V nedeljo, dne 13. t. m. se bo vršilo ob 3. uri v hotelu Rak v Velenju važno rudarsko zborovanje, na katerem bosta poročala ss. Pilberšek in Polanc o poteku in uspehu pogajanj za mezno pogodbo rudarjev državnih rudnikov v Sarajevu. — Rudarji, udeležite se do zadnjega tega važnega zborovanja!

Zabukovca

Občni zbor »Vzajemnosti« se bo vršil v nedeljo, dne 13. t. m. s pričetkom ob pol 4. uri popoldne v gostilni s. Zupanca. Dolžnost vseh članov je, da se občnege zboru polnoštevilno udeležijo. Vabljeni tudi vsi, ki se zanimajo za izobraževalno delo. Odbor.

Jesenice

Zvočni kino »Radio« predvaja v soboto in nedeljo ob 8. uri zvečer (v nedeljo tudi ob 3. uri pop.) vefilm »Pota ljubezni«. Krasna poljska drama v nemškem jeziku. Med dodatki tudi domač kulturni film in Paramountov zvočni tehnik. — Sledi: »Peter v snegu«.

Borovnica

Naročnikom! Vse naročnike »Delavske Politike«, kateri so še v zaostanku, zlasti one, ki še za preteklo leto niso poravnali naročnine v celoti, pozivam, da storijo svojo dolžnost do lista, kateri jih redno obiskuje in jim pomaga marsikaj iz težke zadrege. Poverjenik.

Slovenska Bistrica

Redni občni zbor »Vzajemnosti« bo dne 13. marca s pričetkom ob 8. uri dop. v gostilni g. Pernata. Člani, pridite vsi in točno. Odbor.

Ptu

Pojasnilo. V notici o proračunski seji se je vrnila pomota in bi se moralo pravilno glasiti, da je »proračun za Din 35.000 višji od lanskega in predlog združenja trgovcev, da bi naj dala banovina Din 200 tisoč.

Prvi prosvetni večer, ki ga je priredila tukajšnja »Vzajemnost« dne 5. t. m. je lepo uspel. Občinstvo je napolnilo dvorano in aplavdiralo sodrugom in sodružicam, ki so recitirali stihe in verze čehoslovaškega proletarskega pisatelja Bežruča, kakor tudi naših pesnikov Cankarja, Mileta Klopčiča in Zupančiča, torej pesnikov, ki kličejo po socialni pravičnosti. Tudi pevski zbor je žel navdušeno priznanje. Prijatelji delavske kulture si žele takih večerov čim več.

Ljubljana

S seje občinskega sveta

Proračunska seja

V sredo zvečer se je vršila proračunska seja ljubljanskega občinskega sveta. Po poročilu finančnega odbora izkazuje proračun občine za 1938-39 rednih izdatkov Din 117.821.468 in toliko prejemkov.

Ta proračun je višji za Din 18.792.091 kakor za tekočo dobo.

Iz proračuna je razvidno, da ima občina znotraj dolga. Če se najame še tramvajsko posoilo 40 milijonov dinarjev, bodo znašali vsi

dolgovni okoli 206 milijonov dinarjev.

Ob priključitvi okoliških občin je mestna občina prevzela okoli 7 milijonov dinarjev dolga teh občin.

Večino občinskih davkov krijejo indirektna davčina,

ki obremenjujejo predvsem konzum. Le 7 odst. proračuna znašajo doklade na direktne davke, vsi drugi dohodki so iz naslova konzumentskih davkov, kar je očitno krivično.

Za socialno skrbstvo je po novem proračunu določenih 7,1 milijonov dinarjev, kar znaša le okoli 6 odst. proračuna. (Zagreb ima 8 odst.)

K razpravi se je priglasilo 12 govornikov. Prvi je obširno govoril s. Likar, ki je načelno razpravljal o proračunskem predlogu. V zadnjih dveh letih večina ne dovoljuje opoziciji sodelovati v odborih. Nihče izmed opozicije nima vpogleda v delo personalno - pravnega odseka.

Plače so se nameščencem reducirale z obljubo, da se zopet popravi. To se pa ni zgodilo,

čeprav so se razmere izpremenile. Veča

Kamor so šli milijoni, naj gredo še tisočaki! Ljubljanski mestni proračun izkazuje Din 100.000 podpore za osrednji slovenski prosvetni dom, Din 100.000 za Jelgličev dom, Din 200.000 za bogoslovje in

Maribor

Pekovski mojstri za nočno delo

V Gambrinovi dvorani se je vršil te dni občni zbor pekovskih mojstrov, ki je baie najmočnejša organizacija te stroke v vsej državi. Poleg delegatov iz raznih krajev so prisostvovali občnemu zboru tudi podžupan g. Žebot, mestni obrtni referent g. Senkovič in obrtno-zadružni nadzornik g. Založnik, ki so občni zbor tudi pozdravili. Na tem občnem zboru so gospodje pekovski mojstri gmelji proti uredbi o odpiranju in zapiranju obratov, ki za malenkost omejuje nočno delo v pekarnah. Pritoževali so se, da so pekovski pomočniki pričeli brezobziren boj za izvajanje te uredbe, čeprav jim je baie sam minister socialne politike gosp. Cvetkovič obljubil, da bo izdelal novo uredbo za vso državo, in da bodo do tega časa lahko pekarnarje obratovali po starem običaju. Tse to in še mnogo drugega so pek. mojstri iznesli pred zastopniki oblasti.

Ne vemo ali se je oglašil kdo izmed zastopnikov nadzornih oblasti in poučil pekovske mojstre, da je bila uredba izdana za to, da se izvaia. V prvi vrsti bi bila to dolžnost g. podžupana, ki je v svoji funkciji neposredni in poleg župana edini predstavljivi obrtnega referata, v čigar področje spada nadziranje izvajanja nared-

se tudi število nepragmatičnih nameščenec, ker so cenejši. V občinskem gospodarstvu ne izgovarja nerednosti, toda sedaj je bilo preiskav samo v zadnjih dveh letih več, kakor jih je bilo prej v petdesetih letih. — Ob prevzemu gospodarstva je večina rekla, da mora vsako namestitev odobriti finančni odbor. In koliko jih je odobrilo? Posebno poglavje je o delavskih pravicah in tramvajskih nameščencih ter o izboljšanju njih socialnega zavarovanja in starostne preskrbe. Občinsko gospodarstvo je sicer utesnjeno med zakoni-te predpise, ki dajejo ozek okvir za povečanje dohodkov; zahteve države do občine pa rasejo: za policijo, telesno vzgojo, v turistične namen itd. Občine morajo priti do pravih davčnih virov. Ljubljana je zastopljena.

Po vseh občinah so bile volitve, v Ljubljani pa ne.

Večina v tem svetu torej nima pooblastila ljubljanskega prebivalstva.

V nadaljnji debati so govorniki zahtevali finančno samoupravo (dr. Ravnikar), pritoževali se nad pritiskom na konzumente in premajhnemu kreditu za socialno skrbstvo, (ki ga je poudaril tudi s. Likar) in zaradi preganjanja uradništva, ki večkrat ubija samo dušo ljudi. Med uradništvom je treba več zaupanja in sodelovanja, da se ščiti ugled na zunaj (dr. Bohinjec). Ostali govorniki so proračun večinoma branili.

Po izčrpani debati je bil proračun sprejet z 41 glasovi. Trije občinski svetniki so glasovali proti proračunu.

Din 100.000 za Zvezo slovenskih fantov. Fantie, le vkup, za obleko bo denarja kmalu dovolj zbranega. Dravobančani pravimo: če smo dali 63 milijonov, pa naj dajo Ljubljanci še teh par stotisoč!

Maribor

Pekovski mojstri za nočno delo

be, katere niso morda izdali pekovski pomočniki, ampak ban g. dr. Natlačen. Vsak predstavnik oblasti ima dolžnost brigati se za to, da se vsi zakoni izvajajo, pa najsi so prijatni ali neprijatni. Kaj vse bi si delavci želeli drugače, toda čuvarji zakonov skrbre za to, da se morajo delavci strogo pokoravati tudi takim zakonom, glede katerih žele, da bi se izpremenili. Le pekovski mojstri naj imajo predpravico, da smejo zakon, ki se jim ne dopade, tudi zanikati in delati, kot bi ga ne bilo.

Vpričo zastopnikov oblasti se je kritiziralo one pekovske mojstre, ki izvajajo uredbo in se torej drže zakona. Se huje pa seveda napadalo živilske delavce, ki so zagrešili samo to, da so se pokoravali banovi odredbi. Spričo tega nastane vprašanje, kdo naj še verjame, da je treba zakone tudi izvajati? Glavno, da imamo socialno zakonodajo, s katero se hvalimo v svetu, zlasti pa na sejah mednarodnega urada dela. Živilski delavci pa bodo sedaj menda tudi vedeli zakaj so bile zman vse pritožbe, ki so jih vložili pri mestnem poglavarstvu. Pekovski mojstri seveda tudi niso pozabili pridno udrihati čez »Delavsko Politiko«.

Občni zbor strokovne komisije

Pozivamo odbornike priključenih strokovnih organizacij, da se udeležijo občnega zboru Strokovne komisije, ki se bo vr-

šil v nedeljo, dne 13. marca ob 9. uri v Delavski zbornici.

K. M. O.

Narodni strokovničarji so imeli občni zbor in so si izvolili nov odbor. V tem odboru sta b. državni pravdnik v pok. in narodni poslanec dr. Ivan Jančič ter b. član odbora Narodne banke in ugleden funkcionar Zveze kmečkih fantov in deklet g. dr. Igor Rosina.

Obisk v muzeju, ki ga je priredila »Vzajemnost« minulo nedeljo in ki se ga je udeležilo 25 članov, je bilo za marsikatero pravo odkritje. Neutrudni gospod prof. Baš, ki čuva in urejuje muzejske zaklade in jih obogačuje z novimi najdbami in odkritji, nam je z redko požrtvovalnostjo tolmačil posamezne najbolj zanimive objekte, zlasti stare rimljanske spomenike in antično umetnost, v primerjavi s srednjeveško in novodobno umetnostjo. Le kdor svojo domovino z vseh strani pozna, jo vé tudi ceniti. — V pičlih dveh urah si ni bilo mogoče ogledati vseh muzejskih zanimivosti, zato je g. prof. obljubil, da se bo enkrat prihodnjič zopet žrtvoval in nam razložil še ostale stvari.

Občni zbor »Vzajemnosti« se je vršil preteklo sredo, dne 10. marca. O poteku občnega zboru bomo obširneje poročali prihodnjč.

Občni zbor podružnice Združenja vojnih invalidov bo v nedeljo, dne 13. marca s pričetkom ob 9. uri dop. v prostorih Zadrugne gosp. banke na Aleksandrovi cesti.

Celje

Vedno nove žrtve nemškega kapitala

»Prav dobro ste zadeli v zadnji »Delavski Politiki« s člankom pod Celje z zadnjim odstavkom, da je delovanje nemškega kapitala naperjeno tudi proti slovenskemu kulturnemu delu,« to nam je priznal delavec, ki še nikoli ni bil »marksist« ter nas opomnil še na nekatere kričeče krivice nemškega kapitala, ki ga je nakupičilo slovensko delavstvo. Priznal je, da se je celjska javnost vse premalo zavzela za slovensko delavstvo ob času izprtja pri tv. Westen, katero je povzročil tuji pritepenec, in še sedaj ni konca maščevanju. Pet minut pred potekom šilhta prejmeš plačo v dveh kuvertah in že si na cesti. Preganjanje značajnih ljudi se lahko vedno opraviči s »pomanjkanjem dela«, odnosno vzroka sploh ni treba niti navesti. Za 20 let zvestega službovanja si prejel 14 dnevno mezdo v naprej in z bogom pravica! Ni se pečal s politiko, ni bil organiziran, niti na predavanja si ni upal. Toda mogoče mu je škodovalo, da je bil član slovenske železničarske godbe, drugi zopet član požarne brambe. Tretji se je mogoče udeležil predavanja. »Delavsko Politiko« sem že davno odpovedal, drugega pa nisem napravil,« poudarja četrti, »pa sem vseeno na cesti.« Tako se ponavlja ista pesem dan na dan. Posebno pri srcu pa mora biti nekomu športni klub »Olimp«, ki je bil toliko demokratičen, da je svojemu članstvu priporočal telesno vežbo tudi pri »Sokolu«. Sedaj pa je članstvo z vodstvom vred na cesti. Za člane in simpatizerje športnega kluba »Atletike« pa se vedno najde prostor in delo. Krivice, ki se gode slovenskemu delavstvu imamo zabeležene, za katere pa nam bodo dajali odgovor tudi tisti, ki so poklicani za to, da bi morali pomagati delavstvu, pa vsled uodobnega položaja ali radi kake emajlirane posode molče. Delavstvo ni in ne bo klonilo, saj je sedaj jasen dokaz, da so baš svobodne strokovne organizacije vršile tudi važno narodno obrambno delo. Zato smo uverjeni, da bo vse, kar je še poštenega, šlo z nami!

Svit.

Kako smo v Celju volili delavske zaupnike l. 1938 v nemških podjetjih? Da je največja tovarna v Celju, ki zaposluje ca. 1200 delavcev že dve leti brez delavskih zaupnikov, je več ali manj že znano, saj si vsemogočni g. Westen lahko marsikaj privoščil. No, in kar lahko napravi en tujerodec, zakaj bi tudi drugi ne, pa so ga lepo posnemali tudi drugi Nemci, predvsem tekstilni tovarnarji. Tovarnar Weinberger je tako socialno čuteč, da je glavnemu zaupniku, ki je bil splošno priljubljen, poslal delavsko knjigo kar k vojakom na komando, ko je še služil kadrski rok. Ko je odslužil jugoslovansko vojsko, ni smel več prestopiti praga tovarne, vključ temu, da je bil še v tistem letu izvoljen za delavskega zaupnika. Z ostalim delavstvom ni bilo več toliko borbe, saj jih je z grožnjami ugnal tako, da je letos napravil in vodil volitve s svojim uradnikom, brez strokovnih organizacij. Inozemski obratovodja tv. Bergmann je napravil isto. Člane naših organizacij je vrgel na cesto, ostalim je malo zagrozil in izvedel volitve delavskih zaupnikov, le žal, da mu je šla klerikalna strokovna organizacija toliko na roko, da mu je posodila svojo firmo, ne, da bi bili kandidati tudi člani. Ker pa so se sedaj tudi klerikalci med seboj skregali radi nerednosti pri volitvah delavskih zaupnikov, raziskuje zadevo policija. Glavni zaupnik pa grozi, da bo organiziral še zeleno listo. Prilično enak potek volitev je bil tudi v tretji tekstilni tovarni. Da smo zmanjšali število žrtev, nismo postavljali v nemških tovarnah naših list, kar pa je tudi pogrešno, saj brez žrtev ni zmage!

O Baskih bo predaval v soboto, dne 12. t. m. ob 20.30 uri v dvorani »Delavske zbornice« g. prof. Edo Kocbek iz Ljubljane. Predavanje priredi Jugoslov. akademsko društvo v Celju.

Pevske vaje. Na pobudo nekaterih članov »Vzajemnosti« se je v torek vršil številno obiskan sestanek pevcev. Da se pa tudi pri nas začne zopet z rednimi pevskimi vajami in na novo oživi delavsko pesem, se je sklenilo, da se **prva redna vaja začne v torek, dne 15. marca točno ob 8. uri zvečer.** Da bi pa naš zbor prišel zopet na višek, vabimo še enkrat vse tiste, ki bi bili voljni sodelovati, da se takoj, dokler je še čas, prijavijo pri našem blagajniku s. Božiču, trgovcu, Kralja Petra cesta, to pa radi tega, ker se bo pri vsaki vaji poučevalo tudi teorijo. Sodrugi, agitirajte med seboj za čim večjo udeležbo! Odbor.

KINO DOM, CELJE

13. marca: »Pesem mojega hrepenenja«, Marta Egert. — 14., 15., 16. marca: »Čas izkušnje«, Ljeda Barova, Gustav Fröhlich. 17., 18., 19. marca: »Vrtljak«, Marika Rek, Georg Aleksander.

Predavanje o pesniku Aškercu priredi »Vzajemnost« v sredo, dne 16. marca s pričetkom ob 8. uri zvečer v dvorani Delavske zbornice. Predaval bo prof. s. B. Teply. Vabimo delavstvo na to predavanje o pesniku, ki je bil tudi eden izmed klicarjev nove dobe, zagovornik svobode in socialne pravičnosti.

Proces proti bivšim najvišjim komunističnim veljakom v Moskvi

Izdajalci, vohuni, zarotniki, saboterji, morilci.

Pred najvišjim sodiščem Sovjetske Unije v Moskvi je dne 2. t. m. pričel proces proti 21 bivšim ideologom in prvakom komunistične stranke, komunistične internacionale in predstavnikom Sovjetske Unije, ki so obtoženi: vohunstva, izdaje, zarote, sabotaže in umora.

Proces označujejo oficijelna moskovska poročila kot proces »proti desničarjem in trockistom« in se ga smatra kot nadaljevanje procesov proti Sinovjevu in 15 tim njegovim tovarišem (v avgustu 1936), potem proti Radeku in tovarišem ter bivšemu maršalu Tuhačevskemu.

Izmed obtožencev so najbolj poznani: Bucharin, ki je kot predsednik komunistične internacionale nasledil na tem mestu Sinovjeva; nadalje Rykov, ki je bil namestnik Lenina in njegov naslednik v predsedstvu sovjetske vlade; Rakovski, bivši sovjetski poslanik v Londonu in Parizu; Jagoda, vsemogočni šef GPU ter končno Krestinski, desna roka sedanjega zunanjega ministra Litvinova.

Obtožnica navaja, da je Bucharin bil v dogovoru z voditelji nemškega fašizma, s pomočjo katerih je hotel vreči Stalina ter v zahvalo za pomoč odstopiti cele dele Rusije Nemčiji in Japonski. Razen tega naj bi bil zasnoval Bucharin s Trockijem, ki je bil stvaritelj rdeče armade in Leninov najzvestejši sodelavec, že l. 1918 zaroto zoper Lenina, čije svrha je bila ubiti Lenina in Stalina. Jagoda je obtožen, da je skrival morilca Kirova, nadalje, da je s pomočjo zdravnikov zastrupil pisatelja Maksima Gorkega.

Krestinski in Rakovski sta obdolžena, da sta vohunila v službi nemške in angleške špijonaže. — Najtežje pa je seveda v obtožbi obremenjen Trocki, ki ga označuje obtožnica kot »državnega sovražnika št. 1« in nekega spočetnika vseh zločinov ter osebo, okoli katere so se zbirali vsi že obsojeni in streljani ter tudi sedanji obtoženci.

Predsednik sodišča je Ulrich, državni tožilec pa Višinski.

Bucharin priznava, da je bil drugačnega naziranja kot Stalin v pogledu notranje ureditve države in preosnove gospodarstva na socialistični podlagi; zlasti se ni strinjal z razlastitvijo kmetov, bil je nadalje za pripustitev tujega kapitala pri gospodarski izgraditvi Rusije in za neke vrste demokracijo; oporeka pa, da bi bil vohun in v zvezi z Nemci.

Mežica

Dramska predstava. Delavsko kulturno društvo »Vzajemnost« z Leš bo vprizorilo igro »Bramator na Metavi«, dramo v 6. slikah, v nedeljo, dne 13. marca v šolski dvorani. Med odmori bo sviral domači mandolinski orkester. Pridite!

Podpeč pri Preserju

V odgovor »prijateljem iz črnega tabora«. Pred kratkim je pisala »Delavska pravica«, da so pridobili že skoro vse delavce in zapužnike v podjetju Kobi Srečko v Podpeči pri Preserju, na kar jim odgovarjamo sledeče: Pred dobrim poldrugim letom se je ustanovila na pobudo centralnega tajnika Zveze Iesnih delavcev in sorodnih strok Jugoslavije in takratnega tajnika podružnice v Borovnici, podružnica tudi v Podpeči, ker je bilo nujno potrebno, da se uveljavi v podjetju to, kar predpisuje obrtni zakon in zakon o zaščiti delavcev. Takoj se je organiziralo približno 80 odst. zaposlenega delavstva. Izvolili so se obratni zapužniki, 6 po številu, kolikor jih po zakonu na po številu delavstva pripada. Kmalu na to pa si je delavstvo priborilo tudi kolektivno pogodbo, ki je prinesla delavstvu lepo izboljšanje položaja in ureditev razmer v tovarni. Takoj po sklenitvi je sam g. podjetnik izjavil, da je to udarec za njega, ker pomeni pri 180 zaposlenih delavcih in delavkah za 100.000 Din letno večjo obremenitev. Mislimo, da je to lep uspeh! Takoj nato pa so delavci, razen zavednih, mislili: sedaj pa imamo dovolj in organizacija ni več potrebna. Polagoma so jo zapuščali. Zveza je prirajala predavanja o potrebi strokovne organizacije, o delovnem pravu, o zakonu o zaščiti delavcev, o bol-

Ali si že poravnal narečnino? Ako še ne, izpolni svojo dolžnost!

Jagoda priznava zastrupitev Gorkega, vendar trdi, da je to izvršil po višji zapovedi.

Proces bo najbrž trajal še nekaj dni.

Kako gleda delavstvo na te procese?

Na mednarodni svet vplivajo taki procesi nepovoljno, pa naj si je obtožba utemeljena ali pa tendenčna.

Dejstvo je, da stoji pod obtožbo bivši prvaki Sovjetske Rusije in komunistične internacionale, torej ljudje, ki so Sovjetsko Rusijo gradili in vodili in čijim zapovedim so sledili tudi milijoni komunistično orijentirane proletarijata v vseh državah sveta. Sinovjev, Bucharin in Radek so bili takorekoč očetje razkola socialističnega gibanja. Eden izmed obeh je že ustreljen, Radek zaprt, Bucharin, tudi če bo ostal živ, pa bo za vedno odpravljen. Ti torej so gnali svetovno delavsko gibanje v razkol. Mogoče, da so bili zločinci, zadostuje pa tudi, ako so bili samo neodgovorni elementi, katerih se hoče sedaj Sovj. Unija oz. Stalin izbežati, s pomočjo takih procesov, izbojati, da bi sicer za Rusijo ne bilo rešitve in bi jo doletela ista usoda, kot je doletela delavsko gibanje v Evropi, na čigar razvalinah se je razbohotil fašizem.

Kakor tudi moskovski procesi niso v korist delavskemu gibanju, pa morejo razočarati samo tistega, ki je stavil vse svoje upe in nadeje na Moskvo in na prvake, ki so jih v Sovjetski Uniji že sodili, oz. jim sodijo ali pa bodo še sodili (ker proces proti Bucharinu in tovarišem ni poslednji). Ni pa razočaran prepričan socialist, ki ve, da je nauk socializma eno, osebe, gibanja in države pa drugo, da nauk zmaguje in četudi bi se ga polastili še tako nevedni ali pa nerazumni elementi, ljudje, ki bi delali prav ali pa narobe.

Sinovjev je mrtev in z njim še cela vrsta drugih, na vrsti je Bucharin, ostalo pa je znanih 21 točk Sinovjeva, ki so utemeljile razkol svetovnega delavskega gibanja.

Tem 21 točkam pa mora napraviti proces proletarijat vseh dežel

in vzpostaviti enotno socialistično gibanje, vendar tako, da bo v vsaki državi delavstvo samo, potom svojih organizacij, odločalo o programu in taktiki, kar pa ni nobena zapreka, da ne bi gojilo svojih mednarodnih odnošajev.

niškem in starostnem zavarovanju itd. Teh sestankov se je pa udeleževalo malo delavcev. Nekateri so izjavili: »Čemu to, nam predavanja niso potrebna!« Vse prireditve raznih društev so jim bile več, kot eno važno strokovno predavanje. In kaj sedaj? Mesec dni po sklenitvi kolektivne pogodbe jo je podjetje pričelo kršiti. Zapužniki se niso postavili v bran, za kar so bili postavljeni. Izvajali niso nikakih intervencij. Delavstvo je začelo kritizirati čez organizacijo, ne zavedajoč se, da smo organizacija mi sami, ker nismo ostali enotni in trdni. Nato so se pojavili beli bratci, češ, mi vam bomo prinesli odrešenje. Koliko vas je, nas ne interesira. Kako so se volitive obratnih zapužnikov izvršile pa vemo mi in veste vi, razen če nočete vedeti, koliko imate zapužnikov. Mi smo nameravali izvoliti nove zavodne sodruge in sodružice zakonitim potom, in to v mesecu januarju po zakonu. G. podjetnik pa je nepričakovano, že v mesecu decembru zahteval izvolitev zapužnikov in sicer nekako mešetarsko. Volitive niso bile prijavljene Delavski zbornici in Inspekciji dela, kandidatne liste niso bile razglašene po predpisanem redu. G. podjetnik je po dovršenem delu sklical delavstvo ter povedal, da vsak delavec dobi novoletno darilo, kot procencte za skupiček v njegovi trgovini. Vsak, ki je bil poklican po to darilo je obenem oddal listek z označbo imega zapužnika, za katerega je glasoval. Tudi na ta mešetarski način so dobili naši sodruzi in sodružice tri četrtine glasov, katere pa sta g. podjetnik in zastopnik belih razdelila tako, da pripadajo vsakemu po 3 zapužniki. Mi bi o tem še več napisali, pa za enkrat raje molčimo. Prepustimo vam, da prinesete v tovarno odrešenje, katerega oznanjujete. Pri prihodnjih volitvah zapužnikov bomo pa že pravočasno poskrbeli, da bodo zapužniki izvoljeni zakonitim potom. Delavci.

Stanovsko, rakrana na rudarskem telesu

Delavci ne dobe izplačanih mezd

Stanovsko, 8. marca 1938.

V rudniku Stanovsko pri Poljčanah je delavstvo pričelo obustavljati delo 28. februarja in je do 6. marca delo popolnoma prenehalo. Vzroki obustave dela so v tem, da podjetje še za mesec november in december lanskega leta ni izplačalo delavcem mezde. Rudnik je last neke zagrebške rudarske družbe, čije predstavnik pri rudniku je dr. Ključenko.

Zaostanki na delavskih mezdah znašajo okoli 60.000 dinarjev, pri Bratovski skladnici pa znaša dolg že nad pol milijona dinarjev.

Ne moremo dovolj grajati postopka Bratovske skladnice, da je dopustila tako zelo narasti dolg, ko je vendar v tem znesku polovica delavcem odtegnjenega denarja. Bratovska skladnica pa na drugi strani dolguje bolniške podpore delavcem. Prilike pri rudniku so tako žalostne, da bi moralo Rudarsko glavarstvo, kot nadzorna oblast, najti pota, da se onemogoči takšno izrabljanje delavstva. Delavci so vztrajali do zadnjega. Sedaj pa tavajo okrog te žalostne zapuščine. Tuji ne morejo iz kraja, ker ne prejemajo zaslužka.

Ne samo s socialnega vidika, ampak tudi z ozirom na javni mir in red bi moralo biti najstrožje prepovedano tako izrabljanje ljudi. In spričo takih razmer so si svoj čas upali nekateri ljudje trditi, da so delavci, ki so se borili za svoje krvavo prislužene pare, komunisti! Rudnik ni plačeval mezd, delavce pa se je ovajalo kot protidržavne elemente!

Na stotine je pa še onih delavcev, ki so delali po 14 dni v tem rudniku ali še dalje, pa niso dobili za to ničesar.

Rudnik se je pa posluževal Borze dela, da mu je namesto odšlih pošiljala nove delavce. Sresko načelstvo in rudarsko glavarstvo sta se vedno izgovarjala, da nimata zakonite moči, da bi lahko preprečila tako nesramno izrabljanje delavstva. Novi rudarski zakon bo moral tozadevno dati Rudarskemu glavarstvu najširša pooblastila. Krona vsemu je pa bilo dejstvo, da je Rudarsko glavarstvo sicer kaznovalo podjetje, a podjetje niti te kazni ni plačalo. Koliko stroškov je ta rudnik že napravil rudarskim in drugim oblastem ter delavskemu zastopstvu II. skupine, je bolj, da molčimo.

Pri tem rudniku riba pri glavi smrdi in to glavo je treba odstraniti, da ne bo še

kdo drugi dobil skomine po delavcih, ki bi garali ob najtežjih okolščinah zastoni.

Bratovsko skladnico pa pozivamo, da čimprej izplača tem

rudarjem brezposelno podporo.

da si bodo nabavili vsaj najnujnejše za preživljanje.

Kako je podjetje upoštevalo zakone nam nazorno priča dejstvo,

da se za zakon o minimalnih mezdah sploh zmenilo ni.

predno ga ni Rudarsko glavarstvo poklicalo na odgovornost. Čeravno je zakon že od lanskega leta 1. septembra v veljavi, še ni

niti ene mezde izplačalo v predpisani višini.

Zdi se mi odveč naštevati še ostale krivice, ker izgleda, da misli nekdo, da živimo v dobi suženjstva ali pa na ameriških plantažah, kjer garajo črnci zato, da smejo umreti. Gornje vrste naj opozore javnost in oblasti, da se kaj takšnega, kot v Stanovskem, ne bo nikdar in nikjer več ponovilo.

Franc Pliberšek,

načelnik II. skupine rudarske zadruga.

Z avtobusom v Prago

Iz Prage dobivamo poročila, da prejemajo od vseh strani države dan na dan na tisoče prijav za udeležbo na proslavi 60-letnice socialističnega gibanja, ki bo od 4. do 6. junija t. l. Slavnost pade ravno na Binkošti, tako da je udeležencem že s tem olajšana odsotnost. Udeležba slovenskega delavstva mora biti častna, hitite torej s prijavi in si izposlušate dopuste.

Vožnja bo stala Din 500.—, preskrba posebej. Prijave se sprejemajo samo do 16. t. m.

Iz Maribora odpotujemo z avtobusom v petek, dne 3. junija zjutraj in se vrnemo 8. junija. Že vožnja sama bo krasna in podučna, ker gre pot preko Gradca, Semeringa in Dunaja, skozi južna češka mesta, kjer nas bodo že pozdravljali češki sodruzi in sodružice. V Prago pridemo zvečer in bo tam skupno prenočišče.

Vsak delavski kraj bi moral poslati vsaj enega sodruga ali sodružico.

Prijave pošljite na naslov: Jelen Adolf, Maribor, Ruška cesta 5.

»Delavski dom« r. z. z. o. z., Maribor

Vabilo na

REDNI LETNI OBČNI ZBOR

zadruga »Delavski dom« r. z. z. o. z. v Mariboru, ki se bo vršil v ponedeljek, dne 28. marca 1938, s pričetkom ob 18. uri v dvorani na Ruški cesti 7 (vhod na dvorišču).

Dnevni red:

1. Prečitanje zapisnika zadnjega občnega zbora;
2. poročilo načelstva in nadzorstva;
3. računski zaključek za leto 1937. in razrešnica;
4. volitev novega načelstva in nadzorstva;
5. razno.

Načelstvo. Nadzorstvo.

Umetna gnojila

vseh vrst za vrt in polje, vedno v zalogi pri tvrdki

Andrašič Ivo, Maribor
Vodnikov trg št. 4

Konzumno društvo za Mežiško dolino

r. z. z. o. z. v Prevaljah

sklicuje v smislu združnih pravil

REDNI LETNI OBČNI ZBOR,

ki se bo vršil na praznik, dne 19. marca 1938 z začetkom ob 9. uri dopoldne v posebni sobi pri Ahacu v Prevaljah, s tem-le

dnevnim redom:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora;
2. poročilo načelstva o računskem zaključku za poslovno leto 1937;
3. poročilo nadzorstva;
4. čitanje revizijskega poročila;
5. volitev načelstva;
7. sprememba pravil;
8. sklepanje o predlogih, ki so bili vloženi v smislu pravil;
9. razno.

Načelstvo.

Nadzorstvo.

Opomba: Občnega zbora se poleg delegatov lahko udeležijo tudi ostali člani zadruga, vendar pa le kot gostje in morajo imeti tozadevno izkaznico vodstva zadruga.

Delavski pravni svetovalec

Neplačano delo (Hrastnik)

Vprašanje: 7 let sem prala cerkveno perilo in tudi sama dobavljala potrebno milo, persil in škrob. Sedaj me je župnik odslavil, ne da bi prejela za svoje delo kako odškodnino. Le enkrat sem dobila nek manjši znesek. Ali lahko zahtevam povračilo izdatkov, ki sem jih imela in primerno nagrado za delo?

Odgovor: Če ni bilo pogojeno, da bode prali cerkveno perilo brezplačno, lahko zahtevate povračilo vseh izdatkov, ki ste jih imeli s pranjem perila, kakor tudi primerno mezdo za tri leta nazaj, odnosno tudi za prejšnja leta, ako Vam je župnik obljubil, da Vam bo tudi za to delo plačal.

Primerna mezda (Selnica)

Vprašanje: Mojega vnuka je vzel nek majer za pastirja, vršil pa je pri njem še vsa druga dela. Kljub temu mu je majer, ko ga je odslavil, dal samo čevlje in nekaj obleke v malenkostni vrednosti; povrh tega je fant imel pri njem le še hrano. Ali lahko zahteva še kaj za svoje delo?

Odgovor: Če je bilo izrecno pogojeno, da bo fant le za pastirja in da bo zato dobival hrano in obleko, lahko za ostala dela, če jih je opravljal v večji meri, zahteva primerne plačilo. Tožbo mora vložiti v treh letih.

Članstvo v občini (Vransko)

Vprašanje: 14 let sem stalno bival v neki občini, kjer imam hišo. Po letu 1936. sem bil nekaj časa odsoten, ker sem iskal delo drugje. Z ozirom na to mi občina odklanja sprejem v članstvo.

Odgovor: Po § 17. zakona o občinah ste postali že po zakonu član občine, ker ste bivali do leta 1936. v njej nad 10 let. Prošiti za občinsko članstvo Vam radi tega ni treba. Občina Vam mora na Vašo zahtevo vedno izdati potrdilo, da ste njen član.

Odtegljaji od mezde

Vprašanje: Nekaj trgovski pomočnici je delodajalec odtegnil od plače večji znesek, ki sta ga v trgovini ukradla dva brezposelna. Vsled neprevidnosti je ista trgovska pomočnica pozabila zapreti pipo pri sodu za olje, tako da je nekaj olja izteklo. Delodajalec je radi tega odtegnil od plače kar Din 700, kolikor je vreden cel sod olja. Ali upravičeno? Kam naj se prizadeva obrne?

Odgovor: Zneska, ki sta ga ukradla dva brezposelna, ni smel delodajalec odtegniti od plače nameščenki: za izteklo olje pa je toliko, kolikor je bilo to olje vredno. Nameščenka lahko s tožbo zahteva od delodajalca, da ji vrne zneske, katere ji je odtegnil neupravičeno.

Tatvina v tekstilni tovarni (Savinjska dolina)

Tovarnar sme pridržati zaslužek delavca za kritje odškodnine ukradenega blaga. Izplačati mu pa mora takoj ob odpuštu ono vsoto, ki presega škodo tovarne.

Bolezniški šilht (Dravska dolina)

Tudi če ste že dobili dvakrat izplačano mezdo v času bolezni, imate pravico do mezde za 1 teden, če ste še v tretjič zboleli.